

نگاهی به آموزه های تربیتی در زندگی حضرت خدیجه (سلام الله علیها)

<?xml encoding="UTF-8?">



مقدمه

حضرت خدیجه همسر گرامی رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)، 68 سال پیش از هجرت نبوی (صلی الله علیه و آله) در شهر مکه به دنیا آمد. پدر وی خویلد بن اسد و مادرش فاطمه دختر زائده بن اصم می باشد. او در چهل سالگی با حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) که 25 سال از عمر شریفش را سپری کرده بود ازدواج نمود. بنابر قول مشهور ثمره ازدواج خدیجه شش فرزند به نام های قاسم، عبدالله، رقیه، زینب، ام کلثوم و فاطمه (علیها السلام) بود. قبل از اسلام وی به خاطر دارا بودن صفات پسندیده و فضائل اخلاقی و پاکدامنی، «طاهره» لقب گرفت.

ثروت خدیجه در میان اهل مکه بی نظیر بود و اهالی مکه با اموال وی به صورت مضاربه ای تجارت می کردند. خدیجه پس از ازدواج با پیامبر همه آن ثروت را در اختیار حضرت رسول نهاد و بدین ترتیب از جنبه اقتصادی دین اسلام را تقویت نموده و در گسترش آن نهایت تلاش خود را به جای آورد.

مقام او در نزد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به حدی بود که در مدت 25 سال زندگی مشترک با این بانوی با عظمت، آن حضرت به خاطر تکریم وی با هیچ زنی ازدواج نکرد و بهترین دوران جوانی خویش را به وی بخشید.

بعد از رحلت حضرت خدیجه، رسول گرامی اسلام همیشه به یاد محبت ها و تلاش های او بود. بنابر برخی اقوال خدیجه قبل از ازدواج با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) با دو نفر دیگر بنام های «ابو هاله بن زراره تمیمی» و «عتیق بن عائذ مخزومی» نیز ازدواج کرده بود. این یاور با وفای رسالت بعد از 25 سال زندگی در کنار حضرت خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله) در دهمین سال بعثت در 65 سالگی و در دهم ماه رمضان چشم از جهان فرو بست و قلب رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و مسلمانان را داغدار نمود.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) پیکر پاک او را در حجون با دست های خویش به قبر گذاشت و از شدت حزن و اندوه سال وفات او را که با فاصله اندکی از رحلت ابوطالب (علیه السلام) رخ داده بود، عام الحزن (سال اندوه) نامید. امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) به پاس خدمات آن دو بزرگوار به جهان اسلام اشعاری جانسوز سروده و

در بخشی از آن حزن و ماتم قلبی خویش را بیان داشته است:

| | |
|------------------------------|-----------------------------------|
| اعینی جودا بارک الله فیکما | علی هالکین لا تری لهما مثلاً |
| علی سید البطحاء وابن رئیسها | وسیدة النسوان اول من صلی |
| مهذبة قد طیب الله خیمها | مباركة والله ساق لها الفضلا |
| فبت اقاسی منهما الهم والثکلا | مصابهما ادجی الی الجو والهواء (1) |

ای چشمان من! احسنت بر شما، (اشک بریزید) در فراق آن دو بزرگواری که نظیر ندارند. بر سرور سرزمین بطحاء و فرزند رئیس آن و بر بانوی بانوان که نخستین نمازگزار بود. (آن بانوی) پاکدامنی که خداوند خصلت های او را پاکیزه کرده است. (بانوی) مبارکی که خداوند برتری را به سوی او رانده است.

مصیبت این دو عزیز فضا را بر من تیره و تار ساخته و (از این پس) شب ها را در اندوه و حزن این دو سر می کنم.

در این نوشتار بر آن شدیم که نقش این بانوی خجسته را در گسترش آموزه های مکتب تربیتی اسلام مورد توجه قرار داده و مواردی قابل توجه از آن را به خوانندگان گرامی تقدیم داریم. به امید اینکه بتوانیم از این شخصیت برجسته و بانوی نمونه در جهان اسلام درس ها آموخته و با شناخت فضائل و مناقب آن بزرگوار، از او به عنوان اسوه و الگوی تربیتی پیروی کنیم.

1- فضائل اخلاقی و علمی

مطالعه تاریخ زندگی حضرت خدیجه (علیها السلام) نشان می دهد که او هم در دوران جاهلیت و هم بعد از بعثت خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله) دارای فضائل اخلاقی و کمالات معنوی بوده است. او در جامعه خود به عنوان یک الگوی زن برتر، تاثیر بسزایی در گسترش صفات نیک انسانی داشته است. سخاوت، کرامت، ایثار و فداکاری، عفت و پاکدامنی، دوراندیشی و درایت و توجه به مستمندان، عطوفت و مهربانی و صبر و استقامت، از جمله فضیلت های پسندیده ایست که صفحات تاریخ این زن نمونه را نشان می دهد.

به همین جهت آن بانوی یگانه در میان زنان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شرایط هم کفو بودن را احراز نمود و یک همتای واقعی برای حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) بود. عدم ازدواج مجدد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در زمان حیات خدیجه کبری (علیها السلام) نشانگر جاذبه های معنوی و فضائل اخلاقی بی شمار در وجود آن حضرت است، که بدون تردید برخورداری از آن صفات نقش مهم و اساسی در زندگی رسول خدا (صلی الله علیه و آله) داشته است. به همین جهت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) این بانوی تربیت یافته را از برترین زنان بهشتی شمرده و می فرماید: «أَفْضَلُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ (2)؛ بهترین زنان اهل بهشت عبارتند از: خدیجه دختر خویلد و فاطمه دختر محمد و مریم دختر عمران و آسیه دختر مزاحم (یعنی) زن فرعون.»

وفاداری این بانوی آسمانی در راه رسیدن به اهداف والای همسر خویش، مورد توجه سیره نویسان و محققان قرار گرفته است. او از اولین لحظات بعثت، به رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ایمان آورد و تا آخرین لحظات برایمان خود پای فشرد و لحظه ای شک و تردید به دل راه نداد.

گذشته از فضائل اخلاقی، او از کمالات علمی نیز برخوردار بود. تاریخ گواهی می دهد که خدیجه در مورد دانش عصر خود اطلاعات فراوانی داشت و از کتاب های آسمانی آگاه و از نظر عقل و درایت و زیرکی بر تمام زنان حتی بسیاری از مردان معاصر برتری داشت. بنابراین او دارای تمام کمالات و امتیازهایی بود که یک زن می تواند داشته باشد.

با توجه به نکات یاد شده، خدیجه به عنوان اولین بانوی مسلمان در ترویج فرهنگ اسلامی و الگوهای یک زن مسلمان و با کمال نقش والای خود را ایفا کرده است و بانوان بسیاری از تربیت عملی وی درس ها آموخته اند. اهمیت فضائل اخلاقی و کمالات انسانی در وجود این بانوی با فضیلت آنگاه به اوج خود می رسد که نگاهی به وضع زن در ایام جاهلیت و قبل از بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ببندازیم. زن در آن روز نه تنها از حقوق خود محروم بود و با رقت آورترین وضع زندگی می کرد، بلکه به عنوان مایه ننگ و عار و موجودی شوم زنده به گور می شد. خدیجه در چنین عصری اثبات نمود که یک زن نه تنها حق حیات دارد و باید حقوق مسلم خود را استیفا نماید، بلکه می تواند با اعمال شایسته و تلاش و کوشش، به مرحله ای برسد که خداوند متعال به او سلام برساند؛ همچنان که امام باقر (علیه السلام) از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل می کند: شبی که در معراج بودم، به هنگام بازگشت از سفر معراج به جبرئیل گفتم: ای جبرئیل! آیا خواسته ای از من داری؟ گفت: خواهش من این است که از طرف خداوند و من، به خدیجه سلام برسانی. (3)

2- پرورش فرزندان صالح

بدون تردید، مادر به عنوان مؤثرترین عامل محیطی و وراثتی در پرورش و رشد شخصیت کودک نقش به سزایی دارد. حضرت خدیجه علاوه بر این که به نص قرآن مادر روحانی همه مؤمنین است، به عنوان مادری شایسته و با ایمان در دامن خویش فرزندان نیک و صالحی برای رسول الله (صلی الله علیه و آله) تربیت نمود. وی شش فرزند برای پیامبر به دنیا آورد و در دامن پر مهر خویش پرورش داد که در میان آن ها حضرت فاطمه (علیها السلام) از رتبه خاصی برخوردار است. دختری که رهبری اسلام بعد از پیامبر اکرم و علی (علیه السلام) از نسل او پدید آمد و ادامه یافت.

این دختر با مادرش آنچنان ارتباط تنگاتنگ داشت که هنگام رحلت حضرت خدیجه، فاطمه (علیها السلام) که در حدود پنج سال داشت شدیداً بی تاب می کرد و به دور پدر بزرگوارش می چرخید و می گفت: «یا ابه این امی؛ پدر جان! مادرم کجاست؟» حضرت جبرئیل نازل شد و فرمود: یا رسول الله! خداوند می فرماید: سلام ما را به فاطمه برسان و به او اطلاع بده که مادرش خدیجه در خانه های بهشتی با آسیه و مریم زندگی می کند. (4)

این دختر پاکیزه، هنگام رحلت مادر وقتی احساس کرد که حضرت خدیجه شدیداً در فراق او و پدر ارجمندش ناراحت است و نگران تنهایی و بی یابوری حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) می باشد، به مادرش دلداری داده و

گفت: «یا اماه! لاتحزنی ولاترهبی فان الله مع ابی (5)؛ مادر جان! اندوهگین و مضطرب نباش، زیرا خداوند یار و یاور پدرم می باشد.»

امامان معصوم (علیهم السلام) نیز همیشه به وجود چنین مادری افتخار می کردند؛ همچنانکه حضرت مجتبی (علیه السلام) هنگامی که با معاویه مناظره می کرد، در مورد یکی از علل انحراف معاویه از محور حق و انحطاط اخلاقی وی و سعادت و خوشبختی خود به نقش مادر در تربیت افراد اشاره کرده و فرمود: معاویه! چون مادر تو «هند» و مادر بزرگت «نثیله» می باشد (و در دامن چنین زن پست و فرومایه ای پرورش یافته ای) این گونه اعمال زشت از تو سر می زند و سعادت ما خانواده در اثر تربیت در دامن مادرانی پاک و پارسا همچون خدیجه (علیها السلام) و فاطمه (علیها السلام) می باشد. (6)

امام حسین (علیه السلام) در روز عاشورا برای معرفی خویش و آگاه کردن دل های بیدار، به مادرش فاطمه (علیها السلام) و مادر بزرگ شایسته و فداکارش حضرت خدیجه اشاره نموده و فرمود: «انشدکم الله هل تعلمون ان امی فاطمة الزهراء بنت محمد؟! قالوا: اللهم نعم... انشدکم الله هل تعلمون ان جدتی خدیجة بنت خویلد اول نساء هذه الامة اسلاما؟! قالوا: اللهم نعم (7)؛ شما را به خدا قسم می دهم! آیا می دانید که مادر من «فاطمه زهرا» دختر محمد (مصطفی صلی الله علیه و آله) است؟! گفتند: آری (... فرمود: شما را به خدا قسم می دهم! آیا می دانید که مادر بزرگ من خدیجه دختر خویلد، نخستین زنی است که اسلام را پذیرفت؟! گفتند: آری.»

حضرت خدیجه علاوه بر اینکه در دامن پر مهر و عطوفت خویش فرزندان پیامبر را پرورش داد، فرزندان شایسته ای را نیز قبل از ازدواج با پیامبر تربیت کرده بود که از جمله آن ها هند بن ابی هاله می باشد. او (هند) در مدت سه شبانه روزی که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در هنگام هجرت در غار ثور مخفی شده بود، به همراه علی (علیه السلام) دور از چشم مشرکان مکه محرمانه به پیامبر (صلی الله علیه و آله) آذوقه می برد و برمی گشت. وی مردی بزرگوار، شریف، فصیح و محدث بود و از شوهر دیگر خدیجه به نام ابی هاله بن زرارۃ تمیمی متولد شده بود. (8)

هند پسر خدیجه همان کسی است که امام حسن (علیه السلام) به عنوان دایی خود از وی نام می برد. وی اوصاف و شمایل رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را برای امام مجتبی (علیه السلام) توصیف می کرد و بسیار مورد علاقه رسول الله (صلی الله علیه و آله) بود. او بت های مشرکان را می شکست (9) و در جنگ جمل در رکاب حضرت علی (علیه السلام) به شهادت رسید. (10) و (11)

3- توجه به نیازهای عاطفی و خواسته های فرزندان

مهرورزی و محبت به کودکان و رفع نیازهای معنوی و عاطفی فرزندان، یکی دیگر از اصول تربیتی اسلام می باشد. حضرت خدیجه به عنوان یک مادر دلسوز و مربی آگاه در این مورد حساسیت ویژه ای داشت. ماجرای زیر بیانگر این ویژگی حضرت خدیجه می باشد.

در ایام بیماری خدیجه که به مرگ وی انجامید، روزی اسماء بنت عمیس به عیادتش آمد، او خدیجه را گریان و ناراحت مشاهده کرد و به او دلداری داده و گفت: تو از بهترین زنان عالم محسوب می شوی، تو تمام اموالت را در

راه خداوند بخشیدی، تو همسر رسول گرامی اسلام هستی و بارها تو را به بهشت بشارت داده است. با این همه چرا گریان و نگران هستی؟

خدیجه (علیها السلام) فرمود: اسماء! من در فکر این هستم که دختر هنگام زفاف نیاز به مادر دارد تا نگرانی‌ها و اسرارش را به مادر بگوید و خواسته‌هایش را به عنوان محرم اسرار مطرح نماید، فاطمه (علیها السلام) کوچک است، می‌ترسم کسی نباشد که متکفل کارهای وی در هنگام عروسی شود و برایش مادری کند. اسماء بنت عمیس گفت: ای بانوی من! نگران نباش من با تو عهد می‌کنم که اگر تا آن موقع زنده ماندم به جای تو برای فاطمه مادری کنم و نیازهای روحی و عاطفی وی را برطرف نمایم.

بعد از وفات خدیجه (علیها السلام) هنگامی که شب زفاف حضرت فاطمه (علیها السلام) فرا رسید، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: همه زن‌ها از اتاق عروس خارج شوند و کسی در آنجا باقی نماند. همه رفتند، اما پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) متوجه شد که هنوز اسماء بنت عمیس در اتاق باقی مانده است. فرمود: آیا نگفتم همه زنان بیرون روند؟ اسماء گفت: چرا یا رسول الله من شنیدم و قصد مخالفت با فرمایش شما رانداشتم، ولی عهد من با خدیجه مرا بر آن داشت که در این جا بمانم؛ چون با خدیجه پیمان بسته‌ام که در چنین شبی برای فاطمه مادری کنم. (12)

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) با شنیدن این سخن به گریه در آمد و فرمود: تو را به خدا سوگند برای این کار ایستاده‌ای؟ اسماء عرض کرد: آری. پیامبر (صلی الله علیه و آله) دست به دعا برداشته و برای اسماء بنت عمیس دعا کرد. (13)

همچنین حضرت خدیجه در مورد آینده دختر خردسال خویش خطاب به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دغدغه‌هایی را به این ترتیب بیان نمود: یا رسول الله! این دختر من - با اشاره به حضرت فاطمه (علیها السلام) - بعد از من غریب و تنها خواهد شد. مبدا کسی از زنان قریش او را آزار برساند، مبدا کسی به صورتش سیلی بزند، مبدا کسی صدای خود را بر روی او بلند کند، مبدا کسی با او رفتاری تند و خشن داشته باشد. (14)

4- رعایت آیین شوهرداری

یکی از برنامه‌های تربیتی اسلام، آموزش آیین شوهرداری به بانوان می‌باشد. اگر به آمار اختلافات خانوادگی و طلاق و ناهنجاری‌های خانواده‌ها توجه شود، بخش قابل توجهی از این مشکلات به رفتارهای بانوان و زنان و دختران جوان بر می‌گردد و این همه، به خاطر ناآگاهی و عدم توجه به حقوق شوهران، رعایت نکردن آداب معاشرت، عدم آگاهی از اصول شوهرداری در اسلام است. حضرت خدیجه (علیها السلام) در ترویج آیین شوهرداری اسلامی و رعایت حقوق همسر، نهایت تلاش را به عمل می‌آورد. حضرت خدیجه (علیها السلام) با شیوه‌های مختلفی فضای خانواده را آرام نگاه داشته و امنیت روحی و روانی را برای شوهر و فرزندان برقرار و زمینه را برای رشد فضائل اخلاقی فراهم می‌آورد. در اینجا به برخی از روش‌های تکریم شوهر و همسر داری حضرت خدیجه اشاره می‌کنیم:

الف) ابراز محبت:

حضرت خدیجه در فرصت های مناسب به همسر گرامی خویش ابراز علاقه و محبت می کرد. او در قالب اشعاری زیبا درباره پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، مکنونات قلبی خویش را چنین ابراز می دارد:

| | |
|---------------------------|----------------------------------|
| فلو اننی امشیت فی کل نعمة | ودامت لی الدنیا و ملک الاکاسرة |
| فما سویت عندی جناح بعوضة | اذا لم یکن عینی لعینک ناظرة (15) |

«اگر تمام نعمت های دنیا و سلطنت های پادشاهان را داشته باشم و ملک آن ها همیشه از آن من باشد، به نظر من به اندازه بال پشه ای ارزش ندارد زمانی که چشم من به چشم تو نیفتد.»

ب) طرح غیرمستقیم خواسته ها

بدون شک هر زنی از شوهر خویش انتظارات و توقعاتی دارد. این در خواست های معقول زن، اگر در محیطی محبت آمیز و همراه با حفظ حریم های اخلاقی باشد، امری پسندیده تر و جذاب خواهد بود. اگر این خواسته ها به صورت غیرمستقیم انجام گیرد، در تحکیم روابط خانوادگی و افزایش محبت تأثیری فوق العاده خواهد داشت. حضرت خدیجه (علیها السلام) خدمات زیادی را در خانه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) انجام داده و صدمات فراوانی متحمل شده بود، از این رو به صورت طبیعی می توانست انتظارات و توقعاتی را نیز از آن حضرت داشته باشد، اما او هیچ گاه خواسته های شخصی خویش را به صورت مستقیم بیان نمی کرد بلکه سعی می کرد آن ها را به عنوان یک پیشنهاد و یا خواهش غیر مهم و در کمال ادب و احترام مطرح نماید.

حضرت خدیجه در آستانه وفات خویش هنگامی که وصیت های خود را بیان می کرد، آن ها را در قالب یک گفت و گوی صمیمانه و محبت آمیز مطرح نمود. وی خطاب به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) عرض کرد: «یا رسول الله! چند وصیت دارم، البته من در حق تو کوتاهی کردم، مرا عفو کن.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: هرگز از تو تقصیری مشاهده نکردم. تو نهایت درجه تلاش خود را به کار گرفتی و در خانه من زحمات و مشکلات زیادی را متحمل شدی و تمام دارایی خود را در راه خدا مصرف کردی. حضرت خدیجه (علیها السلام) عرض کرد: یا رسول الله! می خواهم خواسته ای را توسط دخترم فاطمه به شما برسانم و شرم دارم آن را مستقیماً بازگو نمایم.

پیامبر از منزل خدیجه بیرون رفت. آن گاه خدیجه دخترش فاطمه را صدا کرد و به او گفت: عزیزم! به پدر بزرگوارت بگو که مادرم می گوید: من از قبر هراسناکم، دوست دارم مرا در لباسی که هنگام نزول وحی به تن داشتی کفن کرده و در قبر بگذاری. فاطمه (علیها السلام) به نزد پدر آمده و پیام مادرش را رساند. پیامبر (صلی الله علیه و آله)

آن لباس را برای خدیجه فرستاد. هنگامی که فاطمه (علیها السلام) آن را آورد، نشاط زایدالوصفی وجود خدیجه را فرا گرفت. آنگاه حضرت خدیجه با دلی آرام چشم از جهان فرو بست. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مشغول تجهیز و غسل و حنوط وی شد، هنگامی که خواست خدیجه را کفن کند، حضرت جبرئیل امین نازل شد و گفت: یا رسول الله! خداوند سلام می رساند و می فرماید: کفن خدیجه به عهده ماست و آن یک کفن بهشتی خواهد بود. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) اول با پیراهن خود و از روی آن با کفن بهشتی خدیجه را کفن کرد.

ج) دلجویی و دلداری همسر

خانواده کانون آرامش و راحتی بخش هر انسانی است. مردی که در بیرون خانه با هزاران مشکل و گرفتاری رو به روست و گاهی در راه رسیدن به هدف و کسب روزی حلال سخنان ناروا شنیده و لطمات روحی و جسمی زیادی را متحمل می شود، انتظار دارد که کسی از وی دلجویی کرده و حرف دلش را شنیده و با کلمات شفا بخش و برخورد های آسایش آفرین مرهم گذار دردهای انباشته در دل او باشد.

حضرت خدیجه چنین همسری برای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بود. مشرکان با سخنان توهین آمیز و اعمال وقیحانه ای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) را ناراحت می کردند و از این ناحیه مشکلات فراوانی پیش روی پیامبر اکرم بود، اما همه این گرفتاری ها به وسیله خدیجه (علیها السلام) جبران می شد. او شخص پیامبر و مشکلات آن حضرت را آگاهانه درک می کرد و بدین جهت در پیشرفت اهداف آن حضرت تلاش می نمود و سخنانش را تصدیق می کرد و او را از تمام غم ها و غصه ها می رهانید.

علامه سید شرف الدین در این مورد می نویسد: «او مدت 25 سال با پیامبر (صلی الله علیه و آله) زندگی کرد بدون آنکه زن دیگری در زندگی او شریک شود و اگر در حیات باقی می ماند، پیامبر باز هم شریک دیگری انتخاب نمی کرد. او در تمام طول زندگی زناشویی شریک درد و رنج پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود، زیرا با مال خود به او نیرو می بخشید و با گفتار و کردار از او دفاع می نمود و به او در مقابل عذاب و درد کافران که در راه رسالت و ادای آن نصیبش می کردند تسلی می داد. او به همراه علی (علیه السلام) هنگام نزول نخستین وحی آسمانی به پیامبر (صلی الله علیه و آله)، در غار حرا بود. (16)»

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در مورد همسر گرامی خویش می فرماید: «خدیجه زنی بود که چون همه از من روی می گردانیدند او به من روی می کرد و چون همه از من می گریختند، به من محبت و مهربانی می کرد و چون همه دعوت مرا تکذیب می کردند به من ایمان می آورد و مرا تصدیق می کرد.

در مشکلات زندگی مرا یاری می داد و با مال خود کمک می کرد و غم از دلم می زدود. (17)»

خدیجه آنچنان در روح و جان همسر بزرگوارش تاثیر گذاشته بود که مدت ها بعد از رحلت حضرت خدیجه (علیها السلام)، هرگاه حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) گوسفندی را ذبح می کرد، می فرمود سهمی هم به دوستان خدیجه بفرستید، زیرا من وست خدیجه را هم دوست می دارم.

5- برترین معیارهای انتخاب همسر

هر جوانی در زندگی خویش نیاز به ازدواج دارد و ازدواج در اسلام، یک امر مقدس و عبادت محسوب می شود. دختر و پسری که می خواهند به سوی امر مقدس ازدواج قدم بردارند، اولین گام را از خود دوستی به سوی غیردوستی بر می دارند، آنان با امضای پیمان مقدس زناشویی از دایره خودخواهی بیرون رفته و با وارد شدن به مرحله جدیدی از زندگی، بخشی از کمبودهای خود را جبران می کنند که از جمله آن ها می توان به بقای نسل، رسیدن به آرامش و سکون، تکمیل و تکامل، تامین نیاز جنسی، سلامت و امنیت اجتماعی و تامین نیازهای روحی و روانی اشاره کرد. اما در این میان مهم ترین دغدغه های هر دختر و پسر جوان که در آستانه ازدواج قرار می گیرد، برترین معیارها و ملاک های ازدواج در انتخاب همسر آینده اش می باشد.

حضرت خدیجه (علیها السلام) به عنوان الگوی دختران و زنان مسلمان در مورد انتخاب حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) به عنوان همسر آینده خویش ملاک ها و اصولی را مطرح می کند که از گفت و گوی وی با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) معلوم می شود.

خدیجه هنگام پیشنهاد ازدواج با رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به وی گفت: به خاطر خویشاوندیت با من، بزرگواریت، امانتداری تو در میان مردم، اخلاق نیک و راست گوئیت، مایلیم با تو ازدواج کنم. (18)

ارزش این انتخاب خدیجه آنگاه نمایان می شود که بدانیم او در آن هنگام، موقعیتی عالی و ممتاز در جامعه خود داشت و تمام امکانات و زمینه ها برای ازدواج وی با هر یک از جوانان نامدار و ثروتمند قریش فراهم بود.

پی نوشت ها:

- 1) بحار الانوار، ج 35، ص 143؛ دیوان امام علی (علیه السلام)، ص 359 و مستدرک سفینه البحار، ج 4، ص 73.
- 2) مناقب امیرالمؤمنین (علیه السلام)، ج 2، ص 186.
- 3) بحار الانوار، ج 18، ص 385.
- 4) امالی شیخ طوسی، ص 175.
- 5) فرهنگ سخنان حضرت فاطمه (علیها السلام)، ص 164.
- 6) الاحتجاج، طبرسی، ج 1، ص 282.
- 7) الامالی شیخ طوسی، ص 463.
- 8) همان.
- 9) اکمال الکمال، ج 1، ص 119.
- 10) مکارم الاخلاق، ص 11.
- 11) برخی از متفکران اسلامی معتقدند که حضرت خدیجه قبل از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) ازدواج نکرده بود و فرزندان همچون هند خواهرزادگان وی بودند که حضرت خدیجه آنان را در دامن خود پرورش داد.
- 12) اعیان الشیعه، ج 1، ص 380.
- 13) شجره طوبی، ج 2، ص 334.

(14) همان.

(15) مستدرک سفینه البحار، ج 5، ص 44.

(16) خدیجه، علی محمد علی دخیل، ص 31.

(17) بحارالانوار، ج 43، ص 131.

(18) کشف الغمه، ج 2، ص 132.

نشریه مبلغان، آذر 1381، شماره 35